

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نپاشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Iran's M.

آئینه ایران

بهرام رحمانی
۲۹ جنوری ۲۰۱۷

در رابطه با فاجعه «پلاسکو»؛ عزاداری کافی نیست باید اعتراض کرد!

گروهی از آتش‌نشانان تهران در ساختمان پلاسکو به‌کام مرگ رفتند. این حادثه ممکن است هر جای دیگر دنیا هم اتفاق بیفتد. اما زمانی که مرگ آن‌ها حاصل کاستی‌ها و سوءمدیریت است، آنگاه اعلام عزای عمومی کسی را تسلی نمی‌دهد. توکل به خدای جنایت‌کاران حکومت اسلامی، شمع روشن کردن و نذر و نیاز هم دردی را دوا نمی‌کند، بلکه باید به مبارزه همه‌جانبه علیه عاملان این نوع فجایع که یکی پس از دیگر در جامعه ما روی می‌دهد با قدرت اجتماعی برخاست. و این عامل اصلی نیز جز حکومت اسلامی با کلیه دم و دستگاه و جناح‌هایش کس دیگری نیست. مقررات ایمنی ساختمان‌سازی تنها به استحکام آن در برابر بلایای طبیعی یا انسانی محدود نمی‌شود. ساختمان‌هایی در شهرهای بزرگ ایران، به‌خصوص تهران بالا رفته‌اند، در قرار گرفتن در بافت شهری گاه حداقل ضوابط ایمنی را رعایت نکرده‌اند.

ساختمان پلاسکو، برای خیلی‌ها در تهران یادگاری از دوران جوانی یا کودکی و برای طراحان شهری و معماران نماد یک دوره از معماری در ایران است. اولین بنای بلند تهران با اسکلت فلزی که ورود به‌دوره‌ای جدید را نوید می‌داد. این بنا بعد از نیم قرن، ارزش ویژه تاریخی داشت و کاستی‌های بسیار.

جلال ملکی، سخنگوی سازمان آتش‌نشانی، روز جمعه، اول بهمن‌ماه، گفته بود که پس از ریزش ساختمان پلاسکو، ترک‌های دیوارها در پاساژ کویتی‌ها «افزایش یافته و هر لحظه احتمال ریزش این ساختمان نیز وجود دارد».

در پی وقوع حادثه مرگبار ساختمان پلاسکو در مرکز تهران، برخی از مسؤولان و رسانه‌ها درباره احتمال وقوع حوادث مشابه هشدار دادند.

از جمله معصومه آباد، عضو شورای شهر تهران، روز جمعه گفت که سه هزار ساختمان در تهران «اخطاریه ایمنی» دریافت کرده‌اند و هر لحظه باید انتظار حادثه‌ای شبیه پلاسکو را داشت.

در همین حال، به‌گفته صدیف بدری، سخنگوی کمیسیون عمران مجلس، مجتمع‌های شبیه به ساختمان پلاسکو در تهران و استان‌های دیگر «بسیار است» و مجتمع‌های تجاری «فراوانی» ایمنی لازم را ندارند. اگر پایتخت نمایندگان خدا در ایران، این چنین کلنگی باشد آن‌گاه وای به حال استان‌هایی نظیر سیستان و بلوچستان، خوزستان، لرستان، کردستان و... وقوع حادثه پلاسکو انتقادهای زیادی را در مورد عملکرد شهرداری تهران به دنبال داشته و برخی از کاربران شبکه‌های اجتماعی با نوشتن هشتگ‌هایی خواستار استعفای محمدباقر قالیباف، شهردار تهران، شده‌اند.

سفر محمدباقر قالیباف به شهر قم در روز پنجشنبه و همزمان با این حادثه و کمبود تجهیزات آتش‌نشانی از جمله انتقادهای مطرح شده درباره عملکرد شهرداری تهران است.

در همین حال رحمت‌الله حافظی، عضو شورای شهر تهران، در کانال تلگرامی خود نوشت که در سال ۹۵ از ۱۴۰ میلیارد تومان بودجه پیش‌بینی شده برای آتش‌نشانی تنها ۲۱/۵ میلیارد تومان، یعنی حدود یک‌هفتم آن اختصاص پیدا کرده است.

مسؤولان اداری حکومت اسلامی ایران در رابطه با فاجعه عظیم پلاسکو، هر لحظه مواضع متناقضی را اتخاذ کرده‌اند که که بعدتر به‌ناچار تکذیب گفته‌های خود شده‌اند. زیرا در تلاشند واقعیت این فاجعه دردناک را از مردم مخفی کنند. برای مثال، روز اول گفتند انفجارها به‌خاطر گاز بوده، اما بلافاصله شرکت گاز اعلام کرد پلاسکو اصولاً گازکشی شهری نداشته است. بعد گفتند گازوئیل منفجر شده در حالی که گازوئیل می‌سوزد و منفجر نمی‌شود. حالا وزیر کشور می‌گوید این فاجعه به «برق» ربط دارد و... اما درباره انفجارهای پی‌در پی طبقات زیر ششم که منجر به سقوط ساختمان ۱۷ طبقه پلاسکو شد، هیچ‌گونه توضیح شفاف و روشنی داده نمی‌شود.

شاید ده‌ها انسان از مأمور آتش‌نشانی گرفته تا کارگران و...، زیر این آوار مدفون و جان باخته‌اند. از جمله از قاسم سرایدار قدیمی این ساختمان، هیچ خبری نیست. کارگران زن و مردی که از پنجره‌های طبقات بالا خود را به پائین پرتاب کردند خبری در میان نیست. همچنین از جنبه انسانی و اقتصادی، بیش از چهار هزار نفر بیکار شده‌اند و میلیاردها تومان خسارت برجای مانده است.

حال سؤال مهم این است که چگونه این بنای عظیم در مدت کوتاهی ذوب شد و فرو ریخت؟ آن هم در حالی که صبح روز واقعه، دقایقی پس از مصاحبه سخن‌گوی آتش‌نشانی در حوالی ساعت یازده صبح، که او داشت خبر «پایان عملیات اطفای حریق» را می‌داد و ساختمان عظیم پلاسکو سرپا ایستاده بود، ناگهان انفجارهای مهیب روی داد و پلاسکو به تلی از آوار و ویرانی و گور انسان‌ها، تبدیل شد؟!

روزنامه «آفتاب یزد» از قول محسن سرخو، عضو شورای شهر تهران، نوشته است: «اگر دو بالغ‌گرد داشتیم پلاسکو فرو نمی‌ریخت.» این عضو کمیسیون عمران شورای شهر تهران با اشاره به این‌که «قیمت یک هلیکوپتر آتش‌نشانی مجهز ۱۰ میلیارد تومان است»، به‌روزنامه آفتاب یزد گفته است: «شهرداری می‌تواند هلیکوپتر بخرد یا اجاره کند، و در صورتی که این کار را انجام می‌دادند احتمال فرو ریختن ساختمان پلاسکو شاید به ۱۰ درصد می‌رسید» چرا که «با توجه به بلندتر بودن پلاسکو از ساختمان‌های اطرافش، بهترین راهکار اطفای حریقش استفاده از هلیکوپتر آتش‌نشان

بود و هلیکوپتر می‌توانست از دور تا دور این ساختمان هدف‌گیری کند و به‌صورت نقطه‌ای یا نواری و پرده‌های کل ساختمان را زیر پوشش قرار دهد. کافی بود که آتش‌نشانی دو تا هلیکوپتر در اختیار داشت تا این مشکل پیدا نمی‌شد.»

محسن سرخو، همچنین گفته است: «ساختمان پلاسکو سه ساعت و نیم در مقابل آتش مقاومت کرد. یک سازه فولادی متعارف در بهترین حالت بیش‌تر از یک‌ساعت و نیم تا دو ساعت در مقابل آتش مقاومت نمی‌کند. بنابراین پلاسکو ساختمان مقاومی بوده که توانسته این‌قدر دوام بیاورد و فرصت خاموش شدن آتش را به آتش‌نشانان بدهد.»

ساختمان پلاسکو واقع در چهارراه استانبول تهران، از قدیمی‌ترین ساختمان‌های تهران با ۵۴ سال عمر و از اولین بلندمرتبه‌های تهران به‌شمار می‌رفت. فرسودگی این ساختمان در طول ۵۴ سال باعث شد تا شعله‌ور شدن آتش در یک واحد طبقه نهم، به‌سختن تمام ساختمان و ویرانی کامل آن منجر شود. این حادثه ناگوار نگرانی برای دیگر ساختمان‌های فرسوده در بافت قدیمی تهران را افزایش می‌دهد. تا به حال نیز شاهد آتش‌سوزی‌های بسیاری در بازار تهران و سایر بافت‌های قدیمی شهر بوده‌ایم.

از همان دقایق اول فرو ریختن ساختمان پلاسکو در خیابان جمهوری تهران، رسانه‌ها و مقامات و مسئولین حکومتی، اخبار ضد و نقیض منتشر کرده‌اند. اطلاعات مربوط به گزارش‌ها درباره علت آتش‌سوزی، علت فرو ریختن ساختمان و از همه مهم‌تر تعداد کشته‌شدگان و مفقودان بارها تغییر کرده تا جایی که هنوز هم سؤال‌های زیادی مطرح است.

آتش‌نشانان مطابق قوانین ایران مشمول قانون کارند، اما قانون سختی و زیان‌آور کار شامل آن‌ها نمی‌شود. سازمان آتش‌نشانی اعلام کرده که دست‌کم ۲۰ آتش‌نشان زیر آوار مانده‌اند. اسماعیل نجار، رئیس سازمان مدیریت بحران ایران هم احتمال داده است که علاوه بر این ۲۰ آتش‌نشان، پنج نفر دیگر نیز در میان آوارها محبوس شده‌اند. او از نجات آن‌ها قطع امید کرده و وعده داده که جنازه‌ها را سالم از زیر آوار بیرون بیاورند.

نیروی انتظامی اعلام کرده است خانواده‌هایی که نزدیکان آنان احتمالاً در حادثه پلاسکو مفقود شده‌اند، به مراکز پولیس اطلاع دهند. آمار مفقودها که در روز اول حدود ۲۵ نفر اعلام شده بود کماکان ثابت است. در حالی که کسبه و شاهدان عینی جسته و گریخته به خبرنگاران گفته‌اند که آمارها بیش از این است و ده‌ها نفر هنگام ریختن ساختمان داخل آن بودند از جمله قاسم، سرایدار پلاسکو. اما مقام‌های رسمی این آمارها را همواره تکذیب می‌کنند.

محمدباقر قالیباف، شهردار تهران که در ساعات اول به محل حادثه رفته بود، گفت: «ساختمان قبل از ریزش به‌طور کامل تخلیه شد و کسی از مردم و صاحبان پاساژ در آن حضور نداشت. نیروهای آتش‌نشانی بعد از خاموشی سعی کردند از طبقات بازدید کنند تا کسی باقی نمانده باشد در حالی که برخی از افراد نیز در طبقات بالا ساختمان گرفتار شده بودند که از طریق پله اضطراری نجات داده شدند.

یک روز بعد، از قول حسین ساجدی‌نیا، فرمانده نیروی انتظامی تهران، نقل شد که ۲۵ خانواده به غیر از خانواده آتش‌نشانان به پولیس مراجعه کرده و از مفقود شدن یکی از اعضای خانواده خود خبر داده‌اند. او چند ساعت بعد در گفت‌وگو با شبکه خبر این عدد را تکذیب کرد و گفت اطلاع‌رسانی درباره مفقودها کار ما نیست.

جلال ملکی، سخنگوی آتش‌نشانی که به‌عنوان مسوول اطلاع‌رسانی ستاد پلاسکو منصوب شده، بعدها همین رقم را تأیید کرد اما گفت کل مفقودها از جمله آتش‌نشانان ۲۵ نفر است و آمار کشته‌ها از این فراتر نخواهد رفت.

متناقض بودن آمار به‌این تردیدها منجر شد که ممکن است شمار کشته‌ها بیش‌تر باشد. روزنامه‌ها از جمله روزنامه دولتی ایران گزارش‌هایی از کلانتری‌ها منتشر کردند که برای مثال، در یکی از آن‌ها کلانتری بهارستان روز بعد از حادثه این‌طور توصیف شده بود: «از صبح یک لحظه خلوت نمی‌شود. مردم همین‌طور می‌آیند و می‌روند. این را دژبان جلوی در می‌گوید.»

خبرگزاری میزان، وابسته به قوه قضائیه، به نقل از ابوالفضل قناعتی، عضو هیأت رئیسه شورای شهر تهران، ادعا کرده است: «یک تانکر گازوئیل در محل ساختمان وجود داشته که انفجار این تانکر سبب افزایش شدت آتش شده است.»

در حالی که یکی از آتش‌نشانان گفت که گازوئیل نمی‌تواند منفجر شود. روزنامه‌ها از یکی از مسئولان ساختمان هم نقل کردند که حتی در این صورت هم، تانکر گازوئیل در قسمت‌های بالائی ساختمان نبوده که باعث انفجار شود. بدین ترتیب، فاجعه «پلاسکو» در تهران، قبل از هر چیز فداکاری آتش‌نشانان را به‌نمایشگاه گذاشت. آتش‌نشانان که حتی از مزایای سختی کار هم در قانون کار ایران بی‌بهره مانده‌اند و دستمزدهایشان کفاف زندگی‌شان را نمی‌کند، در میانه ناکارآمدی مسئولان و جلوتر از همه، محمد باقر قالیباف شهردار تهران، بنیاد مستضعفان مالک پلاسکو، روحانی رئیس جمهوری و خامنه‌ای رهبر، تنها نقطه اتکا هنگام بروز فاجعه «پلاسکو» بودند. تصاویری که از شوک و اندوه آن‌ها در سراسر جهان منتشر شد، همگان را متاثر کرد.

معاون شهردار تهران، روز جمعه هشتم بهمن گفته بود: «عملیات آواربرداری پلاسکو ساعت ۵ بعد از ظهر جمعه به پایان می‌رسد.» بر اساس اعلام اورژانس تهران، آخرین آمار مصدومان حادثه پلاسکو ۲۳۵ نفر گزارش شد. از میان این افراد، ۱۸۰ نفر در محل درمان شدند و ۵۵ نفر به بیمارستان منتقل گردیدند.

قاضی شهریاری سرپرست دادسرای جنائی، با اعلام این‌که «۱۶ شهید آتش‌نشان» داریم، گفت: اولویت با کشف اجساد جان‌باختگان این حادثه است و روش تشخیص هویت اجساد یافت‌شده هم آزمایش DNA است که به‌این صورت تشخیص هویت انجام خواهد گرفت و اطلاع‌رسانی می‌شود.

عبدالرضا رحمانی فضلی وزیر کشور در نخستین واکنش به علت اصلی وقوع حادثه ساختمان قدیمی پلاسکو گفت: «علت اولیه این حادثه، اتصالی برق بود.»

طی روزهای گذشته گروه بزرگی از مردم به ادای احترام به آتش‌نشانان پرداخته‌اند. شهروندان در مناطق اطراف پلاسکو شمع روشن کرده و یا گل گذاشته‌اند. در مناطق و شهرهای دیگر نیز در برابر ساختمان‌های آتش‌نشانی پیام‌های هم‌دردی و گل دیده شده‌است. شبکه‌های اجتماعی نیز لبریز از پیام‌هایی‌ست که آتش‌نشانان و امدادگران را قهرمان لقب داده‌اند.

تا کنون مردم بسیاری با بردن گل و افروختن شمع، ایستگاه‌های آتش‌نشانی را به‌مکانی برای بزرگداشت آتش‌نشان‌های جان‌باخته تبدیل کرده‌اند.

از روز حادثه تا کنون بیش از دو هزار و ۸۰۰ تن برای اهدای خون جهت کمک به مصدومان فاجعه پلاسکو به‌مراکز مربوطه در تهران مراجعه کرده‌اند. همچنین مردم با گذاشتن دسته‌گل در برابر برخی ایستگاه‌های آتش‌نشانی، یاد آتش‌نشان‌های کشته‌شده را گرامی داشتند.

دانش‌آموزان شین آبادی برای ابراز هم‌دردی با آتش‌نشانان به پلاسکو رفتند

همچنین هزاران نفر از مردم در سراسر کشور، در تهران و مشهد و اصفهان، زنجان و آبادان، اردبیل و ارومیه، خوی و کرمان و اراک و بجنورد، تربت حیدریه و خراسان رضوی، کلاردشت، لاهیجان، اراک، مریوان و ماکو، رشت و کرمانشاه، هشتگرد، شاهین شهر، سمنان و پاوه و زابل و دهها شهر دیگر امروز با حرکتی مدرن و انسان‌دوستانه، بدون این‌که به روضه خوانی و آخوندی و مسؤلی اجازه دهند قرآن‌خوانی و روضه‌خوانی و سخنرانی کند یاد جانباختگان خود را گرامی داشتند. معلمان و برخی تشکل‌های کارگری به‌آتش‌نشانان پیام دادند و پرستاران نیز مراسمی به‌این مناسبت برگزار کردند.

سندی‌کای کارگران شرکت واحد اتوبوسرانی تهران و حومه و دهها تشکل دیگر، در بیانیه‌هایی با ابراز همدردی با خانواده‌های جانباختگان ساختمان پلاسکو، خواستار مجازات مقصران این حادثه شدند.

در بخشی از بیانیه این سندیکا آمده است: «عدم انجام وظایف قانونی شهرداری تهران و وزارت کار در ایمن‌سازی ساختمان و کارگاه‌های دایر در آن علی‌الخصوص بی‌مسئولیتی شهرداری در تأمین تجهیزات مناسب آتش‌نشانی موجب شد این‌بار ساختمان پلاسکو در قلب تهران با یک آتش‌سوزی به‌سرعت برق و باد فرو ریخته و آتش‌نشانان و مردم زیر آوار مدفون و جان باختند.»

مردم تهران جمعه‌شب برای ادای احترام به آتش‌نشان‌های کشته‌شده در پلاسکو در ایستگاه‌های آتش‌نشانی تهران جمع شدند و شمع روشن کردند. ارکستر ملی ایران نیز برای احترام به کشته‌شدگان فاجعه پلاسکو ترانه «آوار» را که شعر آن سروده اخوان ثالث است، در اختتامیه جشنواره موسیقی فجر اجرا کرد.

ساختمان پلاسکو که زمانی بلندترین ساختمان تهران بود، سیح پنج‌شنبه ۳۰ دی ۱۳۹۵ بر اثر آتش‌سوزی فرو ریخت و تعدادی از جمله آتش‌نشانان زیر آوار آن ماندند.

ابوالفضل قناعتی، دیگر عضو شورای شهر، نیز در مصاحبه با روزنامه «دنیای خودرو» اعلام کرد که ساختمان پلاسکو ۱۷ طبقه بوده، اما نردبان آتش‌نشانی تنها تا طبقه ۱۱ این ساختمان ارتفاع دارد. او تأکید کرد که سازمان آتش‌نشانی تجهیزات ویژه آواربرداری هم ندارد.

بر اساس گزارش خبرگزاری‌های ایران، مالک ساختمان پلاسکو بنیاد مستضعفان، از نهادهای اقتصادی زیر نظر رهبر حکومت اسلامی، است. شاید به‌همین دلیل باشد که برخی از کاربران شبکه‌های اجتماعی از این‌که محمد سعیدی کیا، رئیس بنیاد مستضعفان و جانبازان، در محل این حادثه حاضر نشده و وبسایت این سازمان نیز در این‌باره مطلبی منتشر نکرده انتقاد کرده‌اند.

رئیس سازمان امداد و نجات هلال احمر ایران گفته ۵ دستگاه و سگ‌های زنده‌یاب در محل هستند، اما با وجود تونل‌های حفر شده، هنوز «نتوانسته‌اند اقدامی انجام دهند.»

آتش‌نشان‌ها هنوز در عملیات اطفای حریق و آواربرداری پلاسکو مجروح می‌شوند. همچنین دود زیاد منجر به مسمومیت و احساس خفگی در برخی از آتش‌نشان‌ها شده است.

اورژانس تهران می‌گوید تا کنون به ۱۹۵ مصدوم حادثه پلاسکو امدادسانی شده که از این شمار ۴۵ نفر در بیمارستان بستری شده‌اند و یا تحت مداوا قرار گرفته‌اند و بقیه سرپایی و در محل حادثه درمان شده‌اند.

با این حال، مسؤولان اعلام کردند که احتمال زنده بیرون‌کشیدن محبوسان بسیار اندک است. جلال ملکی، سخنگوی آتش‌نشانی گفت که زنده‌ماندن همکارانش «محال است» و اسماعیل نجار، رئیس ستاد بحران نیز تصریح کرد که «بعید است کسی زنده از زیر آوار خارج شود.»

خبرگزاری‌های خارجی از ۲۰ تا ۵۰ کشته خبر داده‌اند. اما همچنان تعداد دقیق مجروحان و کشته‌شدگان مشخص نشده است.

حوادث آتش‌سوزی جز دردناکترین اتفاقاتی است که در طول تاریخ موجب تأثر و درد در جامعه و حتی جهان می‌شود. به‌گزارش خبرگزاری ایلنا، در مجتمع پلاسکو ۵۶۰ واحد تولید و عرضه پوشاک فعالیت می‌کرده‌اند. شمار شاغلان در این مجتمع تا ۴ هزار نفر برآورد می‌شود.

در پی حادثه آتش‌سوزی و فرو ریختن ساختمان پلاسکو تهران (مرکز توزیع پوشاک)، حدود ده‌ها آتش‌نشان و نیز تعدادی از کارگران و کارکنان صنف پوشاک در زیر آوار سنگین مدفون شدند که به‌علت نبود امکانات کافی و آوار سنگین بیم مرگ آن‌ها می‌رفت. به‌علاوه تاکنون ده‌ها تن نیز در جریان این حادثه مجروح شده‌اند.

سخن‌گوی سازمان آتش‌نشانی می‌گوید پیکرهای اخیراً پیدا شده، شهروندان غیر آتش‌نشان هستند. امدادگران و آتش‌نشانان در حال حاضر در طبقه منفی یک ساختمان پلاسکو در حال جست‌وجو هستند و از آن‌جایی که شماری از قربانیان در این محل پیدا شده‌اند، عملیات فعلاً در همین حمل متمرکز شده است.

پس از چند هشدار درباره احتمال ریزش ساختمان‌های اطراف مجتمع پلاسکو، دادستان تهران حکم تخلیه پاساژ کویتی‌ها و ساختمان شمالی مجاور پلاسکو را صادر کرد.

به‌گزارش خبرگزاری دانشجویان ایران، «ایسنا»، عباس جعفری دولت‌آبادی، دادستان تهران، روز شنبه دوم بهمن، دستور تخلیه پاساژ کویتی‌ها و ساختمان شمالی مجاور مجتمع پلاسکو را صادر کرد.

پاساژ کویتی‌ها

اظهارنظرها و موضع‌گیری‌های متناقض مقامات و مسئولین دولتی و خبررسانی ناقص، درباره فاجعه ساختمان پلاسکو، به‌شدت در جامعه سردرگمی به‌وجود آورده و مردم را خشمگین کرده است. عباس جعفری دولت‌آبادی، دادستان عمومی و انقلاب تهران از تشکیل پرونده قضائی در رابطه با فاجعه پلاسکو خبر داد. او گفت که هیأت مدیره ساختمان باید پاسخ‌گوی این حادثه باشند.

ملکی، سخنگوی سازمان آتش‌نشانی گفت که «باید حقیقت را به مردم گفت: شناسائی فرد زنده از زیر آوار ساختمان پلاسکو ممکن نیست.» پرونده‌های قضائی که تاکنون عمدتاً هیچ نتیجه‌ای نداده‌اند و یا دست‌کم مردم بی‌خبر مانده است.

رئیس کل بیمه مرکزی ایران گفت که از ۶۰۰ واحد مجتمع پلاسکو، تنها ۱۵۰ واحد بیمه بوده‌اند. بقیه واحدها از هیچ بیمه‌ای برخوردار نیستند. پیش از این صاحبان ساختمان گفته بودند که تمام واحدهای پلاسکو تحت پوشش بیمه قرار داشته‌اند.

بیش از دو هزار خانوار به علت نابودی پلاسکو منبع معاش خود را از دست داده‌اند و خسارت مالی بیش از ۱۵۰۰ میلیارد تومان تخمین زده می‌شود.

یکی از شاهدان عینی که چند دقیقه‌ای قبل از ریزش ساختمان پلاسکو به‌کمک آتش‌نشانان از این محل خارج شده، به بی‌بی‌سی گفت: «زمانی که اعلام شد آتش خاموش شده است، به‌همراه تعدادی از کسبه و آتش‌نشانان وارد ساختمان شدیم، هنوز تعدادی در طبقات مختلف در حال جمع‌آوری اموال خود بودند، آتش‌نشانان مدام فریاد می‌زدند بروید بیرون اما کسی گوش نمی‌داد، ناگهان صدای شکستن شیشه آمد که یک آتش‌نشان مرا گرفت و با فریاد به‌سمت بیرون هل داد، از ساختمان خارج شدم و چند دقیقه بعد ساختمان به کل تخریب شد.»

همسر یکی از آتش‌نشانان نیز در گفتگو با روزنامه ایران گفت: «دو روزی می‌شود خبری از او نیست.» همسر این آتش‌نشان می‌گوید خودش را به هر دری می‌زند تا خبری از زنده بودن شوهرش بگیرد. او می‌گوید: «شوهرم در عملیات‌ها تیلفون همراه نمی‌برد. هنوز نمی‌دانم جزو آن‌هائی است که زیر آوار مانده یا دارد به‌خاموش شدن آتش کمک می‌کند؟ خدا کند زنده باشد. به خدا ۲ روز است خواب و خوراک نداریم. دخترم بهانه پدرش را می‌گیرد. به‌او قول داده‌ام پدرش امروز به او زنگ می‌زند.»

خبرگزاری ایسنا روایت یکی از آتش‌نشانان در محل را نیز منتشر کرده‌است. به‌گفته این امدادگر، او و هم‌قطارانش در تلاش بوده‌اند مسیری باز کنند که از زیر آوار در بیاید. این آتش‌نشان که نامی از او برده نشده می‌گوید «باید به موتورخانه برسیم. از سه جای مختلف نزدیک ۲۰ متر تونل کنده‌ایم، ولی هیچ‌کدام جواب نداده است.»

او در عین حال افزوده است «الان به فاصله چهار متری‌شان رسیدیم، ولی چون سقف خیلی ریزش دارد و کامل خوابیده، از کنار دیوار به‌اندازه یک گریه‌رو، راه داریم. سگ امداد آمد، سگ پولیس آمد ولی نتوانست داخل برود. هشت متر تونل است؛ رفتیم، رسیدیم پشت در، در راه هم باز کردیم، یک راه بود، انتهای راهرو جایی است که حدس می‌زنیم کسی آن‌جا باشد. نمی‌دانیم چند ساعت دیگر به آن منطقه می‌رسیم.»

علی خدائی، عضو هیأت مدیره کانون عالی شوراهای اسلامی به‌زاویه دیگری از فاجعه «پلاسکو» اشاره کرده: ضرورت رسیدگی به بازماندگان این حادثه. او به‌خبرگزاری دانشجویان گفته است:

«هنوز سرنوشت قربانیان احتمالی این حادثه مشخص نشده است که می‌بینیم از هم اکنون برای محاسبه خسارت‌های احتمالی چُر تکه‌ها به‌حرکت انداخته شده‌اند. طبیعی است که در نتیجه این حادثه شمار زیادی به‌دلیل از دست دادن قسمت یا تمامی از سرمایه خود دچار زیان هنگفت شوند و حتی تا مدت‌ها وضعیت اقتصادی خانواده‌های آن‌ها متأثر از این حادثه آشفته شود اما جا دارد که در کنار حساب و کتاب زیان‌های مادی ناشی از این حادثه به وضعیت قربانیان احتمالی این حادثه و بستگان آن‌ها هم توجه شود.»

او خواهان مسؤلیت‌پذیری کسانی شده است که با شعار «رونق اقتصادی» از اجرای قوانین ایمنی سرباز زده‌اند و در شکل‌گیری فاجعه «پلاسکو» سهیم بوده‌اند:

«هر بار که صحبت از شفاف‌سازی شرایط حاکم در محیط‌های صنفی شده، به‌نام جلوگیری از مختل شدن فعالیت بنگاه‌های کوچک اقتصادی و موتور محرکه توسعه اقتصادی کشور از اجرای قوانین جلوگیری شده که نمونه آن محدودیت‌هایی‌ست که برای ورود مأموران ادارات کار و تأمین اجتماعی به‌واحدهای صنفی کوچک وضع شده است.»

تعدادی از آتش‌نشانان و اشخاصی که پیش از ریزش ساختمان پلاسکو در این عمارت حضور داشتند، زیر آوار مانده‌اند. آتش‌نشانان در حال جابه‌جایی تیغه‌های چند تنی و آوارها هستند با این امید که بتوانند به زیر آوارماندگان دسترسی پیدا

کنند. تعداد دقیق کشته‌شدگان معلوم نیست. خبرگزاری دانشجویان ایران گزارش داد که یکی از آتش‌نشانان که در این حادثه مجروح شده و با سوختگی بالای ۶۰ درصد تحت درمان قرار گرفته بود جان باخت.

حسین کتابدار، مسؤول عملیات سازمان هلال احمر در حادثه پلاسکو، یکشنبه سوم بهمن ماه در گفت‌وگو با خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا) به‌شواری‌های این عملیات پرداخت و تأکید کرد که کسی زنده زیر آوار وجود ندارد. او گفت که حجم بالای آتش باعث محدود شدن مانور هلال احمر در عملیات نجات و آواربرداری شده است. کتابدار همچنین توضیح داد که حجم بالای دود و مسمومیت هوا استفاده از سگ‌های زنده‌یاب را نیز ناممکن کرده است. کتابدار گفته است که حادثه پلاسکو کمبودهای سازمان‌های امدادی ایران را برای مواجهه با این حوادث نشان داده و حالا باید نسبت به رفع آن‌ها اقدام کرد. او هشدار داده است که به‌گفته شهردار تهران در جلسه ستاد مدیریت بحران، ۱۰۰ ساختمان دیگر همچون پلاسکو در تهران وجود دارد.

شهرداری تهران اما در مجموعه توثیقه‌هایی که از روز حادثه منتشر کرده، ادعا کرده است که امکانات و تجهیزات این نهاد برای مواجهه با حوادثی از این دست کافی است. پیش از این آتش‌نشانی نیز نسبت به کمبود امکانات و قدیمی بودن تجهیزات در دسترس خود انتقاد کرده بود.

مسؤول عملیات هلال احمر نیز گفت که بودجه سال گذشته و امسال جمعیت هلال احمر یک‌هزار و صد میلیارد تومان بوده که تنها صد میلیارد تومان آن تاکنون اختصاص یافته است. او کمبود اعتبارها و عدم تحقق وعده‌ها را از دلایل ناتوانی هلال احمر و آتش‌نشانی در برخورد موثرتر با حوادثی از این دست دانست.

فاجعه «پلاسکو» در تهران، قبل از هر چیز فداکاری آتش‌نشانان را به نمایشگاه گذاشت. آتش‌نشانان که حتی از مزایای سختی کار هم در قانون کار ایران بی‌بهره مانده‌اند و دستمزهایشان کفاف زندگی‌شان را نمی‌کند، در میانه ناکارآمدی مسؤولان و جلوتر از همه، محمد باقر قالیباف شهردار تهران، بنیاد مستضعفان مالک پلاسکو، روحانی رئیس جمهوری و خامنه‌ای رهبر، تنها نقطه اتکا هنگام بروز فاجعه «پلاسکو» بودند. تصاویری که از شوک و اندوه آن‌ها در سراسر جهان منتشر شد، همگان را متأثر کرد.

پس از هشت روز، هنوز تلاش‌ها برای یافتن یک پیکر جدید ادامه دارد. ممکن است نیروهای امدادگران مجبور به تخریب پاساژ کوبیتی‌ها شوند.

اظهارنظرها و موضع‌گیری‌های متناقض مقامات و مسؤولین دولتی و خبررسانی ناقص، درباره فاجعه ساختمان پلاسکو، به‌شدت در جامعه سردرگمی به‌وجود آورده و مردم را خشمگین کرده است. عباس جعفری دولت‌آبادی، دادستان عمومی و انقلاب تهران از تشکیل پرونده قضائی در رابطه با فاجعه پلاسکو خبر داد. او گفت که هیأت مدیره ساختمان باید پاسخ‌گوی این حادثه باشند.

ملکی، سخنگوی سازمان آتش‌نشانی گفت که «باید حقیقت را به مردم گفت: شناسائی فرد زنده از زیر آوار ساختمان پلاسکو ممکن نیست.» پرونده‌های قضائی که تاکنون عمدتاً هیچ نتیجه‌ای نداده‌اند و یا دست‌کم مردم بی‌خبر مانده است.

رئیس کل بیمه مرکزی ایران گفت که از ۶۰۰ واحد مجتمع پلاسکو، تنها ۱۵۰ واحد بیمه بوده‌اند. بقیه واحدها از هیچ بیمه‌ای برخوردار نیستند. پیش از این صاحبان ساختمان گفته بودند که تمام واحدهای پلاسکو تحت پوشش بیمه قرار داشته‌اند.

بیش از دو هزار خانوار به علت نابودی پلاسکو منبع معاش خود را از دست داده‌اند و خسارت مالی بیش از ۱۵۰۰ میلیارد تومان تخمین زده می‌شود.

حسین کتابدار، مسؤول عملیات سازمان هلال احمر در حادثه پلاسکو، یکشنبه سوم بهمن ماه در گفت‌وگو با خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا) به‌شواری‌های این عملیات پرداخت و تأکید کرد که کسی زنده زیر آوار وجود ندارد. او گفت که حجم بالای آتش باعث محدود شدن مانور هلال احمر در عملیات نجات و آواربرداری شده است. کتابدار همچنین توضیح داد که حجم بالای دود و مسمومیت هوا استفاده از سگ‌های زنده‌یاب را نیز ناممکن کرده است. کتابدار گفته است که حادثه پلاسکو کمبودهای سازمان‌های امدادی ایران را برای مواجهه با این حوادث نشان داده و حالا باید نسبت به رفع آن‌ها اقدام کرد. او هشدار داده است که به‌گفته شهردار تهران در جلسه ستاد مدیریت بحران، ۱۰۰ ساختمان دیگر همچون پلاسکو در تهران وجود دارد.

شهرداری تهران اما در مجموعه توثیته‌هایی که از روز حادثه منتشر کرده، ادعا کرده است که امکانات و تجهیزات این نهاد برای مواجهه با حوادثی از این دست کافی است. پیش از این آتش‌نشانی نیز نسبت به کمبود امکانات و قدیمی بودن تجهیزات در دسترس خود انتقاد کرده بود.

مسؤول عملیات هلال احمر نیز گفت که بودجه سال گذشته و امسال جمعیت هلال احمر یک‌هزار و صد میلیارد تومان بوده که تنها صد میلیارد تومان آن تاکنون اختصاص یافته است. او کمبود اعتبارها و عدم تحقق وعده‌ها را از دلایل ناتوانی هلال احمر و آتش‌نشانی در برخورد موثرتر با حوادثی از این دست دانست.

جان و مال بسیاری در آتش ساختمان پلاسکو سوخت. همه دنبال «مجرم» یا «مجرمین» می‌گردند. مجرم از نگاه کارشناسان، مسؤولانی هستند که اجازه بهره‌برداری از ساختمان‌هایی را می‌دهند که فاقد حداقل ضوابط ایمنی‌اند و هم غمشان کسب سود است.

وقتی ساختمان پلاسکو سوخت و تلی از خاک، انبارهای پوشاک و مواد پلاستیکی بر سر تعدادی از آتش‌نشانان و شماری از کارگران و کسبه فروریخت، بحران تهران را فراگرفت. بحرانی بسیار عمیق‌تر از آنچه از زبان مقام‌های مسؤول شنیده می‌شود.

مهدی چمران، رئیس شورای اسلامی شهر تهران، ادعا کرده است که در سه سال اخیر ۱۴ اخطار بابت ناایمن بودن ساختمان پلاسکو داده شده است. به‌گفته او، ساختمان‌های دیگری نیز در تهران هستند که وضعی بهتر از پلاسکو ندارند. شبیه این را برخی دیگر از مسؤولان هم گفته‌اند. این خبر منتشر شده است که ۳۰۰۰ ساختمان تنها در تهران در شرایطی مشابه پلاسکو وجود دارد و در دیگر کلان‌شهرهای ایران هم وضع بهتر نیست.

برخی وب‌سایت‌ها اعلام کرده‌اند که آخرین اخطار شهرداری تهران مربوط به سال ۹۳ است و این نهاد پس از آن هیچ اقدام دیگری در این باره نکرده است.

به گزارش وبسایت انتخاب، غلامرضا انصاری، عضو شورای شهر تهران، تأکید مقامات شهر تهران و وزارت کشور مبنی بر صدور بیش از ده مورد اخطار ایمنی برای مدیران برج تجاری پلاسکو در سه سال اخیر را «باعث تأسف و تأثر» خواند.

انصاری در کانال تلگرام خود نوشت که در این مجتمع از گازوئیل، بشکه‌های غیرایمن و پیکنیک برای گرمایش استفاده می‌شده و سازمان‌های مسؤول هم از این موضوع اطلاع داشته‌اند اما تنها «به‌صورت نمایشی به‌صدور اخطار بسنده کردند.»

وی اضافه کرد: «ارگان‌های حاکمیتی در موارد دیگر یا اخطار نمی‌دهند و یا حداکثر یک بار اخطار می‌دهند. مثلاً با دست‌فروش فقیر و درمانده، بدون اخطار و در اکثر اوقات خشن برخورد می‌کنند. روزنامه‌نگاری را که یک خط قرمز را رد کند، ساعت ده صبح از دفتر روزنامه به‌زندان می‌برند. نماینده مجلس که در مجلس انتقاد جدی کند، شبانه برای بازداشت او اقدام می‌کنند.»

انصاری تأکید کرد: «تهران آبستن حوادث بسیاری است و تا وقتی شهردار محترم تهران به‌دنبال پرش به سکوی بالاتر اجرائی باشد و سفرهای انتخاباتی خود را در اولویت برنامه‌ها قرار بدهد این فاجعه‌ها باز تکرار خواهد شد.» حمید عرفانیان دست‌اندرکار حوزه معماری و شهرسازی به دوپچه‌وله، گفته است:

«استفاده‌ای که از ساختمان پلاسکو می‌شد، به‌خصوص در طبقات آن که کارگاه‌های تولیدی بودند، تناسبی با مجوز استفاده و ظرفیت آن ساختمان نداشت و اگر هم داشت، اشتباه بوده است. در ساختمان‌هایی که با فرمت اداری طراحی شده‌اند، نمی‌توانیم کارگاه‌های تولیدی دایر کنیم. عدم تناسب کاربری ساختمان با خود ساختمان و نبود امکانات ایمنی از قبیل پله‌های فرار و یا ضوابط مقابله با حریق، همه و همه ضوابطی است که در این ساختمان و بسیاری ساختمان‌های دیگر رعایت نشده‌اند و به‌دلیل همه این مشخصه‌ها، پیش‌بینی می‌شود که این گونه حوادث باز هم تکرار شود.»

این را علی فاضلی، رئیس اتاق اصناف هم پس از حادثه ساختمان پلاسکو گوشزد کرده است: «به‌هر حال وقتی ساختمانی ۵۴ ساله در مرکز شهر تبدیل به تولیدی لباس شود و حجم بالایی از مواد اشتعال‌زا در آن‌ها وجود داشته باشد هیچ بعید نیست حادثه‌هایی از این دست اتفاق بیفتد.»

او به بازار بزرگ تهران اشاره کرده و می‌گوید: «هنوز می‌بینیم در بازار بزرگ تهران با آن راهروهای تنگ و تاریکی دارد و از کم‌ترین امکانات ایمنی برخوردار نیست، انبارهایی پر از مواد قابل اشتعال، چسب‌ها و غیره وجود دارد که عین همین موارد را هم می‌توان در مناطق دیگری مثل خیابان جمهوری که اتفاقاً در مرکز شهر هم قرار دارند، مشاهده کرد و مجموعی از این‌ها باعث می‌شود که این شرایط آبستن حوادث تلخی از این دست باشد.»

ساختمان پلاسکو قدیمی بود و برای به‌سازی آن با معیارهای امروزی ایمنی ساختمان کاری نشده بود. اما آیا همه ساختمان‌های جدیدی که در تهران و دیگر کلان‌شهرها ساخته می‌شوند، مقررات و ضوابط ایمنی را رعایت کرده‌اند؟ حمید عرفانیان در پاسخ به پاساژ علاءالدین، ساختمانی یک چهارراه آن طرف‌تر از ساختمان پلاسکو اشاره می‌کند و می‌گوید:

«از عمر ساختمان جدیدساز علاءالدین شاید ۱۵ سال بگذرد و مرکز فروش موبایل در تهران است. این ساختمان یکی از بحرانی‌ترین ساختمان‌های تهران است. تردد در داخل این ساختمان از شدت شلوغی ممکن نیست. من نمی‌دانم این ساختمان چگونه مجوز بهره‌برداری دارد و چرا جلوی آن گرفته نمی‌شود. اگر خدای نکرده اتفاقی در این ساختمان بیفتد، میزان تلفاتش شاید سی‌چهار برابر فاجعه‌ای خواهد بود که برای ساختمان پلاسکو اتفاق افتاد. این را همه ما داریم می‌بینیم، ولی کسی عکس‌العملی نشان نمی‌دهد.»

محمدباقر قالیباف، شهردار تهران این روزها در همه خبرها نامش دیده می‌شود. او به صاحبان کارگاه‌ها در محل‌های نالیمن تذکر داده است که «باید هرچه زودتر برای ارتقای سطح ایمنی ساختمان‌های خود همکاری لازم را داشته باشند؛ همکاری نداشتن برای ایمن‌سازی وضعیت کارگاه‌های نالیمن موجب بروز حوادثی مانند ساختمان پلاسکو می‌شود.» ولی وقتی ساختمانی بدون داشتن مشخصاتی که ایمنی ساکنانش را تضمین کند، مجوز بهره‌برداری می‌گیرد و یا ساختمانی که بارها درباره خطرناک بودنش هشدار داده شده، همچنان مورد استفاده قرار می‌گیرد، کدام نهاد و چه کسانی مسؤول هستند؟

حمید عرفانیان می‌گوید: «نظارت بر ایمنی شهری و ساختمان‌سازی کاری است که باید از دولت شروع شود و توسط شهرداری‌ها انجام شود و شهرداری‌ها برای کسب درآمد، به‌جای فروش تراکم و تغییر کاربری‌ها راه‌های دیگری را برای درآمد پیدا کنند. مثلاً ساختمانی که باید سه طبقه ساخته می‌شده است، مجوز ۱۵ طبقه را می‌گیرد. تغییر کاربری‌های پروژه‌ها عدم تعادل بحرانی را ایجاد می‌کند که تا سال‌ها با آن دست به گریبان خواهیم بود.» طبقات فوقانی ساختمان ابتدا دچار حریق شده و با توجه به این‌که این ساختمان دارای سازه فلزی یک‌پارچه بوده است، بر اثر حرارت، مقاومت وزنی خود را از دست داده است. طبقاتی که کانون حریق بوده نرم می‌شود و نمی‌تواند وزن طبقات فوقانی را تحمل کند.

در این حادثه طبقات فوقانی روی طبقه‌ای که تحت تأثیر آتش با حرارت بسیار بالا بوده فرو ریخته و کل اسکلت نتوانسته وزن سازه‌های فرو ریخته را تحمل کند، بنابراین فروریزش کلی اتفاق افتاده است.

سازمان آتش‌نشانی که از سال ۱۳۸۸ طرح رتبه‌بندی ساختمان‌های تهران را براساس درجه ایمنی و میزان مقاومت آن‌ها در برابر حوادث طبیعی در دستور کار قرار داده بود، اکنون نتایج این مطالعات را منتشر کرده که نشان می‌دهد در حال حاضر ۱۲۰ ساختمان امن در پایتخت وجود دارد که از این تعداد فقط دو ساختمان حائز درجه ۱ شده‌اند و مابقی به لحاظ میزان ایمنی در درجه‌های دو و سه قرار دارند.

به‌گزارش ایسنا، بر اساس اعلام سایت شهرداری تهران در طبقه‌بندی ساختمان‌های ایمن، ۱۰۸ ساختمان در لیست ساختمان‌های درجه ۳، ۱۰ ساختمان در رتبه ۲ و دو ساختمان در رتبه ۱ قرار گرفته‌اند.

اغلب ساختمان‌های ناامن که از ۱۰۰ نمره کیفی، کمتر از ۵۰ نمره را دریافت کرده‌اند، شامل برج‌های مسکونی - ساختمان‌های بیش از چهار طبقه - می‌شوند که برخلاف ساختمان‌های کوتاه مرتبه، از حساسیت بالایی در مواجهه با حوادث طبیعی برخوردارند، اما امکانات اولیه مقابله با حوادث در این ساختمان‌ها به‌چشم نمی‌خورد.

۱۲۰ ساختمان پایتخت از نظر ایمنی و رعایت حداقل استانداردهای کیفی از معاونت حفاظت و پیشگیری سازمان آتش‌نشانی تأییدیه گرفتند. این در حالی است که از میان این ساختمان‌ها هیچ یک موفق به اخذ درجه ممتاز رعایت نکات ایمنی نشده‌اند و تنها دو ساختمان در کل مناطق تهران دارای درجه کیفی ۱ هستند و بیش از ۹۰ درصد ساختمان‌ها فقط حداقل‌های ایمنی را دارا هستند.

در این طرح ساختمان‌ها براساس شرایط ایمنی به چهار درجه ممتاز (سبز)، درجه یک (آبی)، درجه دو (زرد) و درجه سه (قرمز) تقسیم‌بندی می‌شوند. علاوه بر این، برای این‌که ساختمانی در درجه ممتاز قرار بگیرد از بین ۴۰ شاخص تعیین شده که هر کدام امتیازهای متفاوتی دارند، باید در کل، ۹۱ تا ۱۰۰ امتیاز را دریافت کند. همچنین برای درجه ۱ بین ۸۱ تا ۹۰ امتیاز، درجه دو ۷۱ تا ۸۰ امتیاز و درجه سه بین ۶۱ تا ۷۰ امتیاز باید دریافت شود. اما شاخص‌های ایمنی تهیه شده برای ارزیابی ساختمان شامل ۴۰ بند است که مهم‌ترین آن‌ها مربوط به رعایت نکات ایمنی لازم در

خصوص راه‌های خروج اضطراری، استفاده از مصالح ساختمانی استاندارد، تأیید نقشه‌های ایمنی توسط سازمان آتش‌نشانی و ... است.

اقبال شاکری رئیس کمیته عمران شورای شهر تهران نیز با تأکید بر این‌که ساختمان علاءالدین فاقد استحکام و مجوزهای ایمنی است افزود: «این ساختمان پایان کار ندارد و حق کسبه را نیز رعایت نکرده است و امیدواریم دیوان عدالت اداری مجدداً رای به قلع و قمع این پروژه بدهد.»

رئیس کمیته عمران شورای شهر تهران گفت: بارها آتش‌نشانی، اعضای شورای شهر تهران و کارشناسان ایمنی نسبت به ناامن بودن این ساختمان تذکر دادند و امروز شاهدیم بی‌توجهی به تمام این تذکرات جان انسان‌های بی‌گناه را گرفت. ساختمان‌های خیابان‌های جمهوری به دلیل انباشت تجهیزات کارگاهی و بارگذاری بیش از حد جمعیت از ناایمن‌ترین نقاط شهر تهران هستند که روزانه جان شمار قابل‌توجهی از جمعیت را که در این فضاها تردد می‌کنند، تهدید می‌کنند. ساختمان پلاسکو، همچون ساختمان علاءالدین و دیگر بناهای تجاری که نه ایمنی لازم را دارند و نه از تجهیزات امدادی استاندارد برخوردار هستند، آمادگی ایجاد بحران‌های شهری را دارند.

وی خاطر نشان کرد: تا دیر نشده باید این بناهای خطرناک را پلمب کنیم.

شاکری با اشاره به این‌که شهردار تهران بلافاصله پس از وقوع حادثه در ساختمان پلاسکو حاضر شده است، گفت: «متأسفانه با وجود تلاش آتش‌نشانان، به دلیل فرسودگی بنا شاهد ریزش ساختمان پلاسکو بودیم و فاجعه دیگری رخ داد.» مدیرکل آموزش و پرورش شهرستان‌های استان تهران می‌گوید ۳۰ درصد از مدارس و فضاهای آموزشی استان تهران نیاز به تخریب و بازسازی دارند.

به گزارش تسنیم، عبدالرضا فولادوند روز شنبه دوم بهمن، یکی از مهم‌ترین مشکلات آموزش و پرورش را فرسوده بودن فضاهای آموزشی دانست و گفت بودجه کافی برای نوسازی مکان‌های آموزشی وجود ندارد.

وزارت آموزش و پرورش هزینه‌برترین وزارتخانه دولت است. این وزارتخانه با ۲۸ هزار و ۵۴۰ میلیارد تومان به خود، بالاترین بودجه را در میان ۱۸ وزارتخانه در لایحه بودجه سال ۹۵ به خود اختصاص داد که نسبت به سال ۹۴۹۴ نیز ۲۱ درصد نیز رشد داشته است.

در لایحه بودجه سال ۹۶ به وزارت آموزش و پرورش هم ۳۱ هزار و ۶۸۱ میلیارد تومان اختصاص داده شد که از این میزان تنها ۸۱۴ میلیارد تومان به سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور تخصیص یافته است.

در همین حال عنوان شده است که به علت شمار زیاد حقوق‌بگیران این وزارتخانه و هزینه‌های جاری، این وزارتخانه توان نوسازی و ایمن‌سازی مدارس را ندارد.

به گفته مسوولان آموزش و پرورش، با بودجه‌های کنونی ده‌ها سال طول می‌کشد که مدارس ایران نوسازی شوند. آن‌طور که مرتضی ربیسی، رئیس سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس، می‌گوید ۱۰ درصد مدارس کل کشور باید تخریب شوند و ۲۰ درصد آنها نیز نیازمند به‌سازی و مقاوم‌سازی هستند.

به گفته رئیس سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس، نوسازی و مقاوم‌سازی این مدارس به سه میلیارد دالر بودجه نیاز دارد.

برپایه آماري که روزنامه دولتي ايران منتشر کرده، در سراسر ايران حدود ۵۳۰ هزار کلاس درس وجود دارد که از یک‌سوم آن‌ها از ایمنی کافی برخوردار نیستند.

برپایه این گزارش در سطح کشور هزار و سیصد کلاس خشتی و گلی وجود دارد که حدود ۵۰ درصد این کلاس‌های در استان سیستان و بلوچستان است.

در این میان برپایه آمارهای وزارت آموزش و پرورش، استان‌های تهران، خراسان رضوی، آذربایجان شرقی و سیستان و بلوچستان دارای بیش‌ترین مدارس تخریبی هستند.

همچنین ناایمن بودن سامانه‌های گرمایشی و استفاده از بخاری‌های خطرناک نفتی به یکی از معضلات مدارس در شهرها و روستاهای ایران تبدیل شده است.

حادثه مدرسه دخترانه روستای شین‌آباد پیرانشهر در سال ۱۳۹۱، تنها یکی از ده‌ها نمونه حوادث مدارس ایران است که به‌سوخستگی ۲۹ دانش‌آموز منجر شد.

رئیس مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی گفت: از يك میلیون پلاك رسمی در تهران ۲۰ درصد ساختمان‌ها در بافت‌های ناکارآمد شهری قرار دارند و با وقوع زلزله در چهار منطقه شهر تهران بیش از ۸۰۰ هزار نفر جان خود را از دست می‌دهند.

به‌گزارش ایران اکونومیست، محمد شکرچی‌زاده در پنجمین نشست تخصصی زلزله تهران با عنوان «زلزله تهران و بافت‌های فرسوده» افزود: این نشان می‌دهد که يك پنجم واحدهای مسکونی تهران در بافت‌های ناکارآمد شهری قرار دارد و در برابر وقوع زلزله بسیار آسیب‌پذیر هستند.

او گفت: از مساحت ۷۰ هکتاری شهر تهران ۶ درصد آن در بافت‌ها ناکارآمد شهری و ۳۰ درصد در بافت‌های ناپایدار شهری قرار دارد.

وی با بیان این که آمارها نشان می‌دهد ۱۷ تا ۱۸ میلیون نفر ایران در بافت‌های ناکارآمد شهری زندگی می‌کنند، افزود: در برخی از شهرها بین ۳۰ تا ۴۰ درصد مردم در بافت‌های ناکارآمد شهری زندگی می‌کنند این در حالی است که ما پروژه مسکن مهر را در خارج از این شهرها احداث کرده‌ایم.

معاون وزیر راه و شهرسازی افزود: هر چند که آئین‌نامه دو هزار و ۸۰۰ مقابله ساختمان‌ها در برابر زلزله در حوزه ساخت و ساز شهری مورد توجه مهندسان و متخصصان قرار گرفته است اما با این حال نوسازی و به‌سازی بافت‌های ناکارآمد شهری باید توسط بخش حاکمیت و بخش خصوصی مورد توجه جدی قرار گیرد تا بتوانیم در زمان وقوع زلزله خسارت‌های خود را در این مناطق به‌حداقل برسانیم.

شکرچی‌زاده گفت: امروز شاهد بافت‌های ناکارآمد شهری حتی در شهرهای کوچک کشور نیز هستیم، اما به‌دلیل حداقل امکانات شهری مجبور شدیم پروژه مسکن مهر را در خارج از شهرها احداث کنیم در حالی که به‌جای آن می‌توانستیم بافت‌های ناکارآمد شهری را ساماندهی کنیم.

وی گفت: انتظار ما این است برای به‌سازی بافت‌های ناکارآمد شهری و کاهش میزان خطرپذیری در این بافت‌ها اقدامات موثری به‌عمل آید زیرا هنوز هم گسل‌های تهران بالقوه فعال هستند و علم مهندسی و عقلا نیت حکم می‌کند آن را به‌عنوان يك خطر بزرگ برای تهران تلقی کنیم.

وی گفت: استان تهران و اطراف تهران در وضعیت ناآرامی قرار دارند و در هر ماه ما شاهد وقوع زلزله به بزرگی سه ریشتر هستیم و لذا این نشان می‌دهد ساختمان‌ها باید با تمام ملاحظات لرزه‌ای احداث شود.

در ادامه علی بیت‌اللهی عضو هیأت علمی و رئیس پژوهشکده ساختمان مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی گفت: علاوه بر بافت‌های فرسوده شهری که در برابر زلزله بسیار ناتوان هستند در برخی از مناطق تهران ساختمان‌های

غیرمجاز احداث شده‌اند به‌طوری که از ۶۳ هزار ساختمان در منطقه ۱۶ تهران، ۲۱ هزار ساختمان بدون مجوز ساخته شده و این خطر بزرگی را در این مناطق به‌وجود آورده است.

غلامرضا انصاری، عضو دیگر شورای شهر تهران نیز اظهارها به مالک پلاسکو را نمایشی خوانده و در تلگرام نوشته است: «تأکید مقامات شهر تهران و مقامات وزارت کشور مبنی بر صدور بیش از ده مورد اخطار ایمنی برای مدیران برج تجاری پلاسکو در سه سال اخیر باعث تأسف و تأثر است؛ حتی رونوشت این اخطارهای بی‌نتیجه و نمایشی را هم در تلویزیون و در وبسایت‌ها منتشر کرده‌اند.»

او با کنایه به‌احتمال نامزدی محمد باقر قالیباف در انتخابات ریاست جمهوری افزود: تهران آستان حوادث بسیاری است و تا وقتی شهردار محترم تهران به‌دنبال پرش به سکوه‌های بالاتر اجرائی باشد و سفرهای انتخاباتی خود را در اولویت برنامه‌ها قرار بدهد این فاجعه‌ها باز تکرار خواهد شد.»

در همین حال درخواست‌ها برای کنارگیری شهردار تهران، به ویژه در شبکه‌های اجتماعی افزایش می‌یابد. بروز حادثه آتش سوزی و فروپاشی برج پلاسکو و نوع برخورد با آن، نمونه‌ای آشکارتری از نمونه‌های پنهان، بی‌توجهی حکومت و ارگان‌های مسوولش نسبت به‌جان و مال و زندگی شهروندان است. پرویز یاراحمدی، رئیس کارگروه ایمنی و آتش‌نشانی شورای شهر تهران، در گفت‌وگو با معماری آنلاین می‌گوید: «این وضعیت به‌دلیل ضعف قانونی است. این ساختمان و ساختمان‌های مشابهش مکرر در دوره‌های مختلف مدیریتی از آتش‌نشانی اخطار گرفته‌اند. از آن‌جا که این ساختمان کارگاهی بوده است، امکان پلمپش در اختیار وزارت کار بوده که علی‌رغم این‌که این موضوع از طریق آتش‌نشانی به‌بازرسی این وزارتخانه گزارش شده اقدامی صورت نگرفت.»

یاراحمدی توضیح می‌دهد که چگونه بی‌اعتنائی به‌تشخیص یک نهاد تخصصی به‌اضمحلال قدرت آن منجر شده است «در پیش‌نویس قانون جدید آتش‌نشانی که در کنار دیگر قوانین لایحه مدیریت شهری آماده شد به‌چنین مواردی پرداختیم که البته متأسفانه نه‌تنها وزارت کشور بعضی از این بندها که امکان ضابط قضائی به آتش‌نشانی‌ها را می‌دهد حذف کرده است بلکه بعد از مدت‌ها از تدوین این پیش‌نویس این لایحه به مجلس ارسال نمی‌شود.»

جنبه دیگری از این بروز چنین فجایی را می‌توان در فقدان مدیریت بحران و سوء استفاده‌های مالی ارگان‌ها و مقامات حکومتی و کارفرمایان دید. دلیل این امر آن است که مدیریت بحران، نه یک تخصص مدنی بلکه بخشی از قدرت کنترل انتظامی تلقی می‌شود. قدرت وزارت کشور که متولی قانونی مدیریت بحران است، در فرآیند اضمحلال قدرت از بالا، مضمحل شده و ناتوان از مدیریت و برقراری ارتباط کارآمد با سایر منابع قدرت مدنی و تخصصی است. در نتیجه جریان قدرت از بالا به جای انجام وظایف حقوقی و تخصصی و اجتماعی خود، به‌نمایش قدرت شخصی از رهبر تا رئیس جمهور، رئیس مجلس، رئیس قوه قضائیه، فرماندهان سپاه و بسیج و اطلاعات و نیرو انتظامی تا سردار قالیباف شهردار تهران و بازارگرم کن تنور سرد انتخابات ریاست جمهوری می‌رسد که خود نمادی از تصرف قدرت شهرداری توسط قدرت پولیسی نیروی انتظامی و سپاه پاسداران است.

رحمت اله حافظی، عضو شورای شهر تهران، تیرماه امسال گفت: «سال گذشته ۱۴۰ میلیارد تومان اعتبار از محل دو درصد عوارض برای ارتقای تجهیزات آتش‌نشانی مصوب شد که بر اساس آخرین گزارشات تاکنون ۲۵ میلیارد تومان از این منابع به آتش‌نشانی پرداخت شده است.»

گزارش‌های پس از حادثه ساختمان پلاسکو نشان می‌دهد که همچنان از پرداخت این بودجه خبری نیست. بنا بر همین گزارش‌ها، بودجه به روزرسانی تجهیزات آتش‌نشانی در شهرداری تهران برای ۵ سال آینده، ابتدا هزار میلیارد تومان بوده اما به ۶۰۰ میلیارد تومان تقلیل یافته است. یاراحمدی، به‌درستی می‌گوید: «خون دوستان و همکاران من بر گردن

مدیران بازاری این ساختمان و مسئولان وزارت کار است؛ تا کی آتش‌نشانان باید تاوان مال‌اندوزی و اهمال مالکان و بازاریان را بدهند؟»

به‌گفته یاراحمدی؛ «بسیاری از ساختمان‌های بلندمرتبه تهران خصوصاً آن‌ها که در دهه ۶۰ و ۷۰ مجوز گرفتند به‌دلیل ضعف ضوابط و البته تساهل مدیریت فاقد پله‌های فرار هستند. یعنی اگر ساختمانی هم نریزد همچنان امکان حبس و مرگ مردم در این ساختمان‌ها هست.» بنابراین، ارزیابی «فقط در خیابان جمهوری دست‌کم ۴۰ درصد ساختمان‌ها اخطار گرفته‌اند و در وضعیت خطرند؛ از این بین دو ساختمان پلاسکو و آلمینیوم به‌دلیل بلندمرتبه بودن در وضعیت ویژه‌ای بودند. حالا باید در انتظار حادثه در ساختمان آلمینیوم باشیم.»

با وجود ادعاهای اعلام شده دولت و شهرداری تهران، مبنی بر این‌که «بسیج تمام امکانات دولت برای انجام آواربرداری از این ساختمان» آغاز شده واقعیت آنست که برنامه نجات و آواربرداری، به‌دلایل متعدد از جمله نبود تجهیزات ضروری، مجهز و نیروی حرفه‌ای، بسیار کند و بی‌برنامه پیش می‌رود. عمده مدیریت این بحران بر اساس گزارش خبرگزاری‌های داخلی بر عهده شهردار تهران است و تاکنون واکنش مناسب و متناسب با ابعاد این فاجعه انجام نگرفته است. حتی در مورد این فاجعه عظیم خبررسانی درتس نشده است.

طبق گزارشات و اقرار برخی مقامات و مسئولین حکومت اسلامی، حتی بودجه کافی و لازم به سازمان آتش‌نشانی اختصاص نیافته و از این‌رو تجهیزات مأموران آتش‌نشانی، فاقد استانداردهای امروزی است. به‌علاوه آتش‌نشانان مشمول قانون مشاغل سخت و زیان‌آور نیز نیستند. این در حالی‌ست که بنیادهای بی‌خاصیت و رانت‌خوار مانند کمیته امداد خمینی، مراکز و تأسیسات مذهبی متعلق به حکومت، شرکت‌های وابسته به سپاه و بسیج و وزارت اطلاعات و آقازاده‌ها میلیاردها تومان از بودجه کشور را به‌جیب می‌زنند و غارت می‌کنند.

به‌این ترتیب مسئول اصلی فاجعه امروز و مدفون شدن آتش‌نشانان جسور و جان‌فشان و دیگران در زیر آوار سنگین، جز سران و مقامات حکومت اسلامی ایران، کس دیگری نیست. حکومتی که نسبت به‌جان و مال و سرنوشت مردم ایران، به‌ویژه کارگران و محرومان جامعه تعهدی نداشته و ندارد.

روشن است که همه انسان‌ها و نیروهای آزادی‌خواه، برای‌طلب و ضدسرماپه‌داری، ضمن ابراز همدردی با آتش‌نشانان و کارگران و خانواده‌های مجروح و مدفون، خود را در غم و اندوه این انسان‌ها شریک و سهیم می‌دانند! و خواستار روشن‌شدن علل و ابعاد این فاجعه دل‌خراش و معرفی و مجازات مسببین آن هستند. به‌علاوه حمایت، تأمین درمان و امور پزشکی مجانی و پرداخت خسارت و رسیدگی به آتش‌نشانان و کارگران زخمی و آسیب‌دیده و خانواده‌های آنان می‌باید فوراً صورت گرفته و از زندگی و معیشت آتش‌نشانان و همه آسیب‌دیدگان حمایت قاطع و جدی به عمل آید!

هشدارهایی که امروز داده می‌شوند، احتمالاً تا رسیدن حادثه‌ای دیگر فراموش خواهند شد. گفته شده است که حدود ۶۰۰ واحد تولیدی و تجاری در پلاسکو بود. آیا ساختمان پلاسکو متناسب با این نیاز ساخته شده بود؟ کارشناسان می‌گویند میزان خطری که این‌گونه بناها را در تهران و دیگر کلان‌شهرهای ایران تهدید می‌کند، بالاست و به‌سادگی قابل برطرف کردن نیست.

«بنیاد مستضعفان» به‌عنوان مالک ساختمان پلاسکو که پس از انقلاب این ساختمان جزو اموال مصادره‌ای این نهاد محسوب شد و به‌مالکیت بنیاد درآمد، نه تنها هیچ توضیحی درباره علت وقوع این سانحه ارائه نداد، بلکه حتی از حضور در محل ساختمان و ابراز همدردی با خانواده‌های مصدومان سانحه و جامعه آتش‌نشان‌ها هم دریغ کرد.

در شرایطی که انگشت اتهام و عامل اصلی بروز این سانحه به روی حکومت، به ویژه بنیاد مستضعفان کشیده شده و شهرداری مدعی است که تا کنون بیش از ۱۶ بار اخطار به مالک این ساختمان داده است اما مالک زیر بار انجام رعایت مسائل فنی نرفته است، باز هم بنیاد مستضعفان سکوت اختیار کرده است که این سکوت می تواند به معنای تأیید ادعاهای شهرداری باشد.

در این رابطه یک مقام مسؤول در بنیاد مستضعفان در گفت‌وگو با خبرنگار اقتصادی ایلنا، با تأیید مالکیت بنیاد مستضعفان بر ساختمان پلاسکو گفت: «الان شرایط مناسبی برای پاسخ‌گویی نیست و باید تا چند روز آینده صبر کنیم.» او، همچنین درباره مالکیت بنیاد در این ساختمان گفت: «بنیاد مالک ساختمان پلاسکو است.»

این مقام مسؤول در پاسخ به این پرسش که چرا در شرایطی که انتقادات بسیاری در خصوص نحوه اداره ساختمان پلاسکو مطرح شده، بنیاد مستضعفان سکوت پیشه کرده؟، گفت: «بسیاری از مطالب مطرح شده صحت ندارد و ما پاسخ شایعات را تا چند روز آینده خواهیم داد.» این مقام مسؤول در بنیاد مستضعفان، همچنین درباره برآورد میزان خسارات وارد آمده اظهار داشت: «هنوز رقمی از میزان خسارات نهائی نشده است و پس از آوار برداری‌ها ارقام نهائی را اعلام می‌کنیم.»

اولین موضع گیری های رسمی در خصوص تمهیدات انجام شده و اخطارهای عدم ایمنی در ساختمان پلاسکو را محسن پیرهادی عضو هیأت رئیسه شورای اسلامی شهر تهران در اولین روز وقوع حادثه بیان کرد و در مصاحبه‌ای گفت: در سه سال اخیر هفت اخطاریه به ساختمان پلاسکو داده شده است و دیگر ساختمان‌های مجاور از جمله آلومینیوم و علاءالدین نیز با مشکل فرسودگی مواجه هستند.

او در ادامه می‌گوید: شهرداری تهران در سه سال گذشته هفت اخطار به مالکین و دیگر دستگاه‌های زیرمجموعه داده است که رونوشت آن به فرمانداری، وزارت کار، وزارت کشور و دیگر دستگاه‌ها ارسال شده و این اخطاریه‌ها برای رعایت ایمنی بوده که لحاظ نشده است.

البته مهدی چمران رئیس شورای اسلامی شهر تهران در سخنرانی پیش از خطبه‌های نماز جمعه تهران از صدور ۱۴ اخطار و چند تذکر کتبی برای ساختمان پلاسکو در سه سال اخیر خبر داده است که همین مغایرت در آمار گفته شده ابهام این موضوع را بیش‌تر می‌کند.

همچنین عضو هیأت رئیسه شورای اسلامی شهر تهران، معتقد است مالکین ساختمان پلاسکو (بنیاد مستضعفان) اخطاریه‌های شهرداری را جدی نگرفتند و موجب این حادثه شدند، اما مالکین این ساختمان چه کسانی هستند؟ از سوی دیگر، موضوعاتی مانند برنامه‌های بنیاد مستضعفان برای ساختن ساختمان تجاری ۵۰ طبقه در محل ساختمان سابق پلاسکو و یا تمایل شهرداری برای انتقال واحدهای تجاری این مجتمع به ساختمانی در اتوبان امام علی نیز به ابهامات ماجرا می‌افزاید.

اکثر واحدهای تجاری پلاسکو به صورت سرقفلی واگذار شده بودند. به همین جهت فقط اجناس این واحدها تحت پوشش بیمه قرار دارد و نه خسارت ملک.

محمد رضائی، مدیر بیمه‌های آتش‌سوزی بیمه ایران نیز به خبرگزاری کار ایران گفته است که در مجموع ۱۰۰ واحد تجاری پلاسکو تحت پوشش بیمه قرار دارند. با توجه به این‌که در بیمه ساختمان‌ها، سه بخش ساختمان، تأسیسات و اجناس به صورت جداگانه بیمه می‌شوند، به گفته این مقام مسؤول هنوز نمی‌توان میزان دقیق خسارت را برآورد کرد.

ابوالقاسم شیرازی، رئیس اتحادیه پوشاک در یک برنامه تلویزیونی گفته است که در ساختمان پلاسکو در مجموع ۵۶۰ واحد صنفی فعالیت می‌کردند. به گفته او «به‌طور متوسط حدود ۲۵۰ میلیون تومان کالای هر واحد صنفی به علاوه اسناد

بهدار و خود سرقتی مغازه‌ها از بین رفته است. این یعنی اینکه مغازمدار علاوه بر کالای خود مغازه را نیز از دست داده است.»

انبوه لباس‌های دوخته شده و پارچه در طبقات تحتانی ساختمان پلاسکو انبار شده بود.

یکی دیگر از سیاست‌های به‌غایت غیرانسانی گردانندگان شبکه‌های تلویزیونی حکومتی درباره این حادثه است. شبکه خبر تلویزیون ایران در حالی به‌گزارش این اتفاق پرداخت که تا مدت‌ها پس از وقوع حادثه تلاش می‌کرد ابعاد آن را کوچک جلوه دهد. استفاده از واژه «قدیمی» برای اشاره به ساختمان پلاسکو و تأکید بر این‌که «کسی آسیبی ندیده و ساختمان عمودی فرو ریخته»، از نمونه این تلاش‌های غیرانسانی بود.

آنچه بر جای مانده صدها تن آوار از ۱۷ طبقه ساختمان پلاسکو و نماد جنایت حکومت اسلامی است، جان‌های عزیزی که از دست رفتند، انبوهی بیکار، میلیاردها تومان ضرر مالی و مهم‌تر از همه، باید بدانیم تا روزی که حکومت اسلامی، این حکومت جانی و مافیائی و تبه‌کار بر جامعه ایران و جان و مال و زندگی مردم این کشور حاکمیت دارد، نه تنها خنده و شادی «حرام و حرام» است، بلکه گریه و زاری و شمع‌روشن کردن و راز و نیاز با خدای این حکومت نیز ره به جایی نخواهد برد؛ در نتیجه مینا و هدف اصلی مبارزه مردمی را باید بر علیه کلیت این حکومت و برپائی یک جامعه نوین قرار داد، جامعه‌ای که در آن، خود مردم مستقماً خودشان را مدیریت و رهبری می‌کنند!

درد و رنج، بیکاری و فقر، سرکوب و سانسور، شکنجه و اعدام و غارت اموال عمومی جامعه، سراسر جامعه ما را فراگرفته است؛ درد و رنج واحدی است که به جان اکثریت مردم افتاده است؛ دردی که روزی خود را در تصادف قطار و رانندگی، روزی دیگر به‌شکل فرو ریختن پلاسکو، زمان‌هایی به‌صورت اعدام‌های خیابانی، روزی انتشار خبر اختلاس‌ها و رانت خواری‌های کلان نهادینه شده در حاکمیت، حیف و میل‌ها و سوءاستفاده مدیریت، آلودگی هوا، افزایش مرگ و میر جوانان، فروپاشی اخلاقی، روان‌پریشی اجتماعی، سرکوب سیستماتیک زنان، کودکان کار و خیابانی، کارتن خوابی، گور خوابی، استثمار شدید نیروی کار با دستمزدهای بسیار کم و ناچیز و...

ما، هیچ چاره‌ای جز تلاش بی‌وقفه و پیگیر در جهت برکناری کلیت حاکمیت جامعه‌مان نداریم والا پلاسکوها، هم‌چنان فرو خواهند ریخت، جان‌های زیادی را خواهند گرفت گاه به‌شکل آشکار و ناگهانی و اغلب تدریجی و نهان!

شنبه نهم بهمن [دلو] ۱۳۹۵ - بیست و هشتم جنوری ۲۰۱۷